

Transformaci české ekonomiky brzdí klesající trend investic a kvalifikace pracovních sil

Praha 9. 4. 2024

Výsledky

- Ekonomické vyhlídky: slabé světlo na konci dlouhého tunelu
- Největší riziko: negativní vývoj poptávky doma i v zahraničí
- Alarmující trend: klesající investiční výdaje ohrožují naléhavou potřebu transformace průmyslu
- Pokles v hodnocení HR faktorů: zaměstnanci ztrácí dech, klesá produktivita práce i motivace k výkonu, chybí kvalifikovaní zaměstnanci
- Plusové body pro Českou republiku: telekomunikační infrastruktura, kvalita a dostupnost lokálních dodavatelů
- Atraktivita ČR pro investory: za poslední čtyři roky výrazně poklesla
- Ekonomický průzkum německých zahraničních komor (AHK) se provádí každý rok paralelně v 16 zemích regionu střední a východní Evropy; v České republice se letos průzkumu zúčastnilo 140 firem z česko-německé hospodářské sféry.

Shrnutí

Výhled na letošní rok je mírně optimistický, ale klesající investiční výdaje, zejména ve zpracovatelském průmyslu, ohrožují konkurenceschopnost ekonomiky. Vyplývá to z aktuálního konjunkturálního průzkumu Česko-německé obchodní a průmyslové komory (ČNOPK). Situaci dále zhoršuje tlak na náklady a administrativní zátěž. Podnikatelé v současné době spatřují největší riziko v poklesu poptávky doma i v zahraničí, následovaném nedostatkem kvalifikovaných pracovníků a rostoucími cenami energií. Jako investiční lokalita si Česká republika vede hůře. Firmy v současné době zaujímají mnohem kritičtější postoj k "produktivitě a motivaci k výkonu" a také ke "kvalifikaci zaměstnanců", které nestačí držet rok s neustále se zvyšujícími nároky na nové technologie.

Kontakt:

Christian Rühmkorf

Tel.: +420 603 882 185

E-Mail:

ruehmkorf@dtihk.cz

Tiskové fotografie:

<https://tschechien.ahk.de/cz/newsroom/tiskove-zpravy>

Výsledky průzkumu:

<https://tschechien.ahk.de/cz/newsroom/pruzkumy-cnopk>

Tisková zpráva

Po obtížném loňském roce, který byl charakterizován nedostatkem polovodičů, přetrvávajícím nedostatkem kvalifikovaných pracovníků, rekordní inflací a v důsledku toho dalším růstem nominálních mezd, hodnotily podniky i v prvním čtvrtletí 2024 současnou ekonomickou situaci jako nejhorší za posledních 10 let. Pouze 12 % (oproti 19 % v roce 2023) hodnotí **současnou ekonomickou situaci** jako dobrou, 22 % jako špatnou; výsledkem je saldo -10 bodů, což je nejhorší hodnota od roku 2013.

Ekonomické vyhlídky pro letošní rok však naznačují mírný optimismus, zlepšení očekává 30 % firem (oproti 19 % v předchozím roce). Navzdory vzestupnému trendu však saldo stále zůstává -4 body. Je znepokojující, že zpracovatelský průmysl, který je v České republice tak důležitý, zůstává téměř ve všech parametrech mnohem pesimističtější. Celkem pouze 19 % firem očekává, že se ekonomika zlepší, zatímco 41 % firem ve zpracovatelského sektoru očekává její zhoršení. Průmysl se na celkovém hrubém domácím produktu v České republice podílí zhruba jednou třetinou.

Očekávání ohledně ekonomického vývoje firem mají ve srovnání s předchozím rokem vzestupný trend, saldo vzrostlo na 21 bodů ve srovnání s 13 body v předchozím roce. Pokud však jde o rozdělení podle sektorů, výrobní sektor je opět na konci žebříčku s pouhými 28 % těch, kteří očekávají zlepšení. V sektoru služeb věří v pozitivní vývoj 44 % respondentů.

Prohlubující se propast mezi sektorem služeb a zpracovatelským sektorem je ještě patrnější v očekávaném **vývoji celkového obrátu** pro rok 2024. Se saldem 24 bodů jsme jednoznačně v plusu, ale trend je od roku 2021 sestupný. V současné době pouze 37 % výrobního sektoru (oproti 51 % v roce 2023) očekává zlepšení, zatímco u poskytovatelů služeb je to neuvěřitelných 60 %!

Tento trend se podobně odráží i v **prognóze zaměstnanosti**, která klesá již čtyři roky po sobě a její saldo je nyní pouze 4 body. A i zde je výrobní sektor s 19 % mnohem opatrnější než sektor služeb s 36 % firem, které očekávají nárůst počtu pracovních míst. Obchod je na chvostu s pouhými 13 %, což je také důsledek slabé domácí poptávky. Stavebnictví je optimističtější (38 %), což je jistě dáno i nedávným snížením základní úrokové sazby ze strany České národní banky.

Vývoj investičních výdajů pro rok 2024 je alarmující. Bez dostatečných investic mohou podniky jen stěží zajistit svou konkurenceschopnost v obtížném globálním

Tisková zpráva

prostředí. Klesající trend trvá už téměř šestým rokem. Saldo vykazuje současných 8 místo 10 loňských bodů. Vzhledem k obrovským investicím, které musí společnosti vynaložit do dodávek energie, do digitalizace a automatizace a do vývoje nových obchodních modelů, existuje propast mezi rychle rostoucím tlakem na transformaci a zároveň klesajícími investicemi. To platí zejména pro výrobní sektor (propad salda ze 4 na -13 bodů).

Pokles investic letos očekává celých 39 % respondentů včetně zástupců automobilového a strojírenského sektoru, které jsou však pro ekonomický rozvoj České republiky klíčové. *„Jedním z důvodů je tlak na náklady, který se zvýšil u společností téměř ve všech oblastech – v dodávkách energií, mzdách, surovinách a dodavatelských řetězcích. Nákladné je také zvyšující se administrativní úsilí v důsledku četných důkazních povinností, které jsou společnostem uloženy,”* říká výkonný člen představenstva ČNOPK **Bernard Bauer**.

Největší riziko pro vlastní ekonomický vývoj v nadcházejících 12 měsících vidí firmy v poklesu poptávky (58 %). Zástupci firem očekávají, že krize domácí i zahraniční poptávky bude pokračovat. Mezi další rizika patří: nedostatek kvalifikovaných pracovníků (48 %), ceny energií (46 %) a náklady na pracovní sílu (44 %). Více než 60 % firem navíc předpokládá, že **geopolitické změny a konflikty** budou mít "silný" nebo "znatelný" negativní dopad na jejich podnikatelské aktivity v České republice.

Podívejme se na **faktory, které dělají Českou republiku více či méně atraktivní investiční lokalitou**. Země jako vždy boduje členstvím v EU (1. místo), kvalitami v oblasti telekomunikací včetně kvality sítí a služeb (2. místo) a tradičně "kvalitou a dostupností lokálních dodavatelů" (3. místo). V šedém středu žebříčku nyní figurují personální faktory, které si výrazně pohoršily o několik příček: "produktivita a motivace zaměstnanců" (11./12. místo, dříve 4.) a "kvalifikace zaměstnanců" (16. místo, dříve 9. místo). Až do roku 2016 byly tyto faktory většinou v top 5.

„S ohledem na rostoucí požadavky digitalizující se ekonomiky je tento trend obzvláště problematický. Česká republika nemá téměř žádné suroviny. Pokud tedy chceme zůstat inovativní a konkurenceschopní, musíme vše vložit do našich lidských zdrojů a investovat do školení, dalšího vzdělávání a zvyšování kvalifikace,” říká **Milan Šlachta**, reprezentant Bosch Group CZ & SK a prezident ČNOPK.

Česká republika si podle očekávání vede špatně v oblastech "dostupnosti kvalifikovaných pracovníků" (poslední, 25. místo), "transparentnosti veřejných

Tisková zpráva

zakázek" (24. místo), efektivitu veřejné správy (22. až 23. místo), ale také v "předvídatelnosti hospodářské politiky" (22. a 23. místo).

Na otázku, zda by si znovu vybrali Českou republiku jako investiční lokalitu, odpovědělo "ne" 17 % společností, což je nejvíce od roku 2011. Polsko, Bulharsko a Bosna a Hercegovina jsou zmiňovány jako alternativní investiční lokality.

Zaměřeno na digitalizaci

Vzhledem k tomu, že digitalizace hraje ústřední roli v transformaci a konkurenceschopnosti ekonomiky, ČNOPK ji jako téma zařadila do průzkumu. Více než 60 % společností považuje stav digitalizace ve svých provozech za "dobrý" nebo dokonce "velmi dobrý", zatímco necelých 30 % jej považuje za "uspokojivý". Téměř u každé druhé společnosti, která v současné době prochází transformačním procesem (přibližně 42 %), zahrnují prováděné změny i digitalizaci. Podle tří pětin firem je největší výzvou pro úspěšnou digitalizaci další vzdělávání zaměstnanců a manažerů a pro každou druhou firmu je velkou výzvou přijetí potřeby digitalizace ze strany zaměstnanců a zákazníků.

Nejvyšší prioritu v otázce, jaké IT dovednosti je třeba u manažerů a zaměstnanců rozvíjet, má "schopnost porozumět, analyzovat, vyhodnocovat a využívat data pro obchodní aktivity" (62 %). V těsném závěsu následuje práce s "umělou inteligencí a strojovým učením" (55 %) a "porozumění digitálním procesům, digitálním myšlením a ochota ke změně" (necelých 46 %).

*"Česká republika na tom v oblasti digitalizace není špatně. Přesto čelíme řadě výzev, včetně vzdělávání a ochoty zaměstnanců přijímat změny. U zákazníků SAP vidím rostoucí zaměření na roli koncových uživatelů s tím, jak si nové technologie, jako je umělá inteligence, nacházejí cestu do stále více procesů. Proto se Česká republika zavázala k rozvoji IT vzdělávání ve školách. Spolupracujeme také s řadou vzdělávacích institucí," říká **Hana Součková**, generální ředitelka SAP Česká republika.*

Vývoj v Německu

Zhruba třetina českého zahraničního obchodu se uskutečňuje s Německem. Vývoj německé ekonomiky má proto pro Českou republiku zásadní význam. **Melanie Vogelbach**, vedoucí oddělení mezinárodní hospodářské politiky a práva zahraničního obchodu v Německé průmyslové a obchodní komoře v Berlíně (DIHK),

Tisková zpráva

komentuje současnou situaci německé ekonomiky: „*Pochmurná zůstává i nálada v německé ekonomice. Firmy jsou stále zatíženy vysokými náklady na energii, byrokracií, nedostatkem kvalifikovaných pracovníků a geopolitickou nejistotou. Naděje na hospodářské oživení však posilují klesající ceny energií a mezipotřeby, klesající míra inflace a mírně rostoucí světová ekonomika. Celkově však situace zůstává v současné době nejistá. Je důležité zlepšit všeobecné podmínky pro podniky v Německu, aby německá ekonomika mohla opět využít svých silných stránek. V ekonomicky náročné době je o to důležitější úzká spolupráce s našimi významnými partnery a sousedy, jako je Česká republika. Naše bilaterální ekonomické vztahy jsou příkladem úspěchu, na který se německé firmy právem a s nadějí zaměřují i 20 let po vstupu České republiky do EU.*”

O konjunkturálním průzkumu (údaje v ČR)

Sběr dat: 19. únor – 15. březen 2024

Účastníci: 140 členů ČNOPK a německých firem v ČR

Odvětví: 42 % služby, 39 % zpracovatelský průmysl, 11 % obchod, 6 % stavebnictví, 2 % zásobování energií a vodou, zpracování odpadů

O ČNOPK:

ČNOPK je se svými 650 členy největší bilaterální hospodářskou komorou v ČR. Jejím posláním je posilovat česko-německou obchodní a hospodářsko-politickou spolupráci mezi oběma zeměmi. Sleduje aktuální trendy a podporuje udržitelnou transformaci česko – německého hospodářství. Dlouhodobě se zasazuje o efektivní propojení praxe a vzdělávání v českém systému školství. Již od roku 2015 komora intenzivně pracovala na zavádění Průmyslu 4.0. Mezi její klíčová témata patří digitalizace, výzkum a vývoj, ale také vzdělávání.

ČNOPK je součástí celosvětové sítě německých zahraničních hospodářských komor (AHK) a nachází se pod hlavičkou Německé průmyslové a obchodní komory (DIHK).